

Romló üzleti helyzet, pesszimistább várakozások: Az MKIK GVI 2019. októberi féléves konjunktúrafelvételének eredményei

Az MKIK GVI legfrissebb vállalati konjunktúravizsgálata 2268 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az eredmények szerint a Konjunktúramutató értéke 2019 októberében 46 pontra esett vissza az áprilisi 58 pontról. Ez az érték 2015 októberé óta a legalacsonyabb. Tehát a vállalkozások a múlt félévhez képest lényegesen kedvezőtlenebben ítélik meg az üzleti klímát, a 2017 októberé óta tartó javuló tendencia megtört. Ennek hátterében az áll, hogy a jövőbeni üzleti helyzetre, a beruházásokra, valamint a megrendelésekre vonatkozó várakozások egyaránt pesszimistábbá váltak az elmúlt fél év során. A kilátások legnagyobb mértékű visszaesése a várható üzleti helyzetre vonatkozóan tapasztalható.

Az MKIK GVI legfrissebb vállalati konjunktúravizsgálata 2268 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az eredmények szerint a Konjunktúramutató értéke 2019 októberében 46 pontra esett vissza az áprilisi 58 pontról. Ez az érték 2015 októberé óta a legalacsonyabb. Tehát a vállalkozások a múlt félévhez képest lényegesen kedvezőtlenebben ítélik meg az üzleti klímát, a 2017 októberé óta tartó javuló tendencia megtört. Ennek hátterében az áll, hogy a jövőbeni üzleti helyzetre, a beruházásokra, valamint a megrendelésekre vonatkozó várakozások egyaránt pesszimistábbá váltak az elmúlt fél év során. A kilátások legnagyobb mértékű visszaesése a várható üzleti helyzetre vonatkozóan tapasztalható.

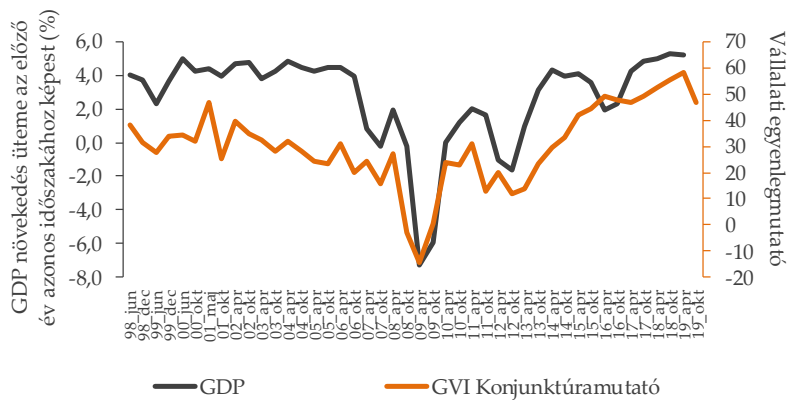
A bizonytalansági mutató értéke nyolc ponttal emelkedett áprilishoz képest, jelenleg 44 ponton áll. Ez arra utal, hogy a magyar vállalkozások helyzetértékelése kevésbé

egyöntetűvé vált a legutóbbi adatfelvételhez viszonyítva.

A GVI Konjunktúramutató alakulása vállalati jellemzők szerint

A Konjunktúramutató értéke a kereskedelmi (+56 pont) vállalkozások esetében a legmagasabb, az építőipari cégek körében 49 ponton, az egyéb gazdasági szolgáltatások esetében 48 ponton, míg a feldolgozóipari vállalatok körében 42 ponton áll. A legjelentősebb elmozdulás az előző félévhez képest a feldolgozóiparban következett be, ahol 19 ponttal csökkent a mutató értéke áprilishoz képest. Az építőipari cégek körében 11, a szolgáltatások esetében 7, míg a kereskedelmi vállalatok között 3 pontos visszaesés tapasztalható áprilishoz viszonyítva.

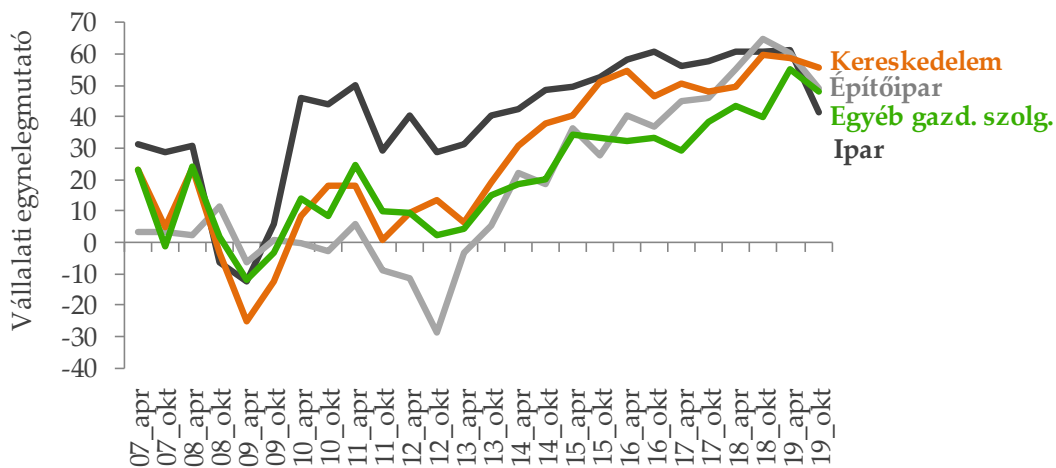
1. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása

Forrás: KSH, GVI 2019

Megjegyzés: GDP adatok – szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatokból számolt, féléves növekedési ütemek, előző év azonos időszakához képest = 0. GDP bal oldali tengely =GVI Konjunktúramutató: jobb oldali tengely.

2. ábra: A GVI Konjunktúramutató gazdasági ág szerint

Forrás: GVI 2019

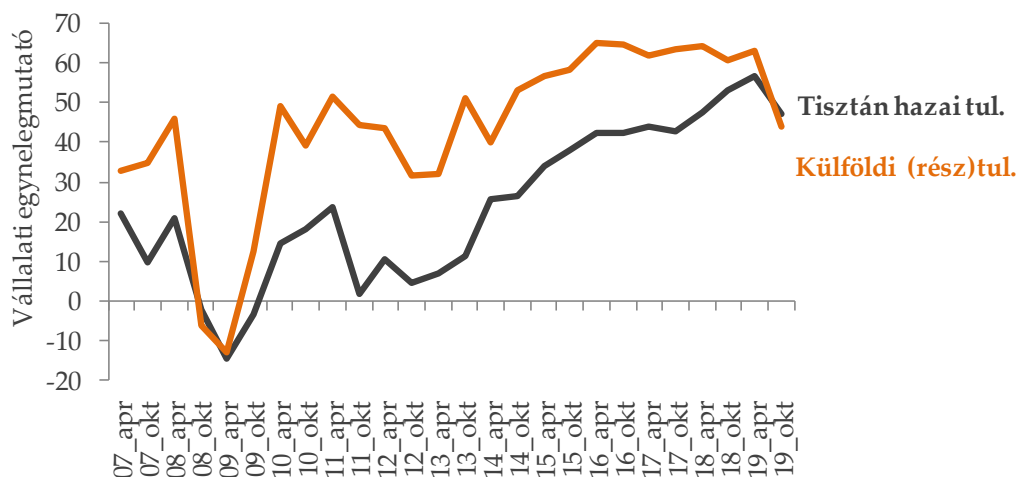
Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

GHT 2019. november

A cégeket tulajdonszerkezetük alapján vizsgálva azt láthatjuk, hogy a Konjunktúramutató értéke a tisztán hazai tulajdonban álló vállalkozások körében magasabb (+47 pont) a külföldi (rész)tulajdonban lévő cégekhez képest (+44

pont). Az előző félévhez képest a külföldi (rész)tulajdonban lévő cégek esetében 19 ponttal, a tisztán hazai tulajdonú vállalkozások körében pedig 10 ponttal csökkent a Konjunktúramutató értéke.

3. ábra: A GVI Konjunktúramutató tulajdonszerkezet szerint

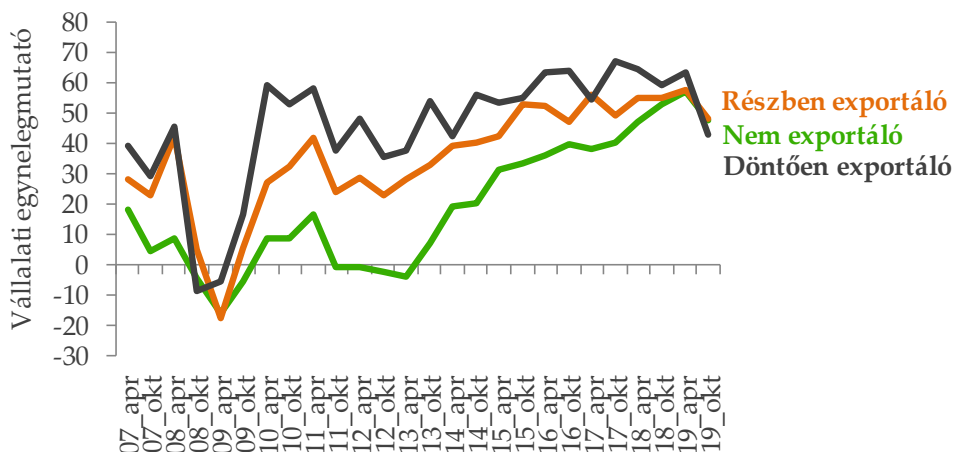
Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Exporttevékenység szerint a nem exportáló és a részben exportáló cégek között magasabb a Konjunktúramutató értéke (mindkét csoportban +48 pont), mint a döntően exportálók esetében (+43 pont). A döntően

exportáló cégek kategóriájában 20 ponttal, a nem exportáló és a részben exportáló cégek esetében pedig egyaránt 9 ponttal csökkent a mutató értéke az előző félévhez képest.

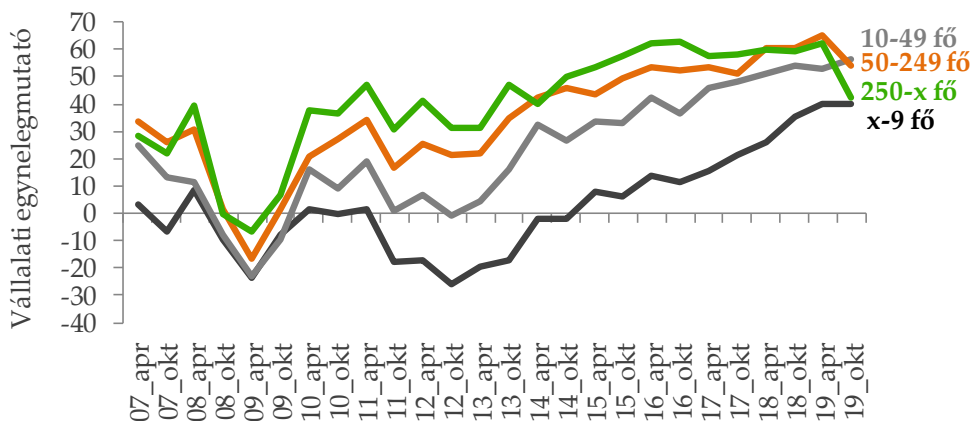
4. ábra: A GVI Konjunktúramutató exporttevékenység szerint

Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

5. ábra: A GVI Konjunktúramutató létszámkategória szerint

Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A cégméret szerinti elemzés azt mutatja, hogy a nagyobb vállalatok várakozásai jelentősen

romlottak, míg a kisebb cégeké lényegében változatlan maradt áprilishoz viszonyítva. A Konjunktúramutató értéke a 9 főnél kisebb

GHT 2019. november

vállalatok körében +40 pont, a 10–49 fős kategóriában +56 pont, az 50–249 fős csoportban +54 pont, a legnagyobb, 250 főnél nagyobb létszámmal működő cégek esetében pedig +42 pont. A legnagyobb vállalatok körében az elmúlt fél év során 20, az 50–249 fős

cégek esetében pedig 11 pontos visszaesés tapasztalható, a 10–49 fős kategóriában viszont 3 ponttal emelkedett a Konjunktúramutató értéke áprilishoz képest, míg a 10 fő alatti vállalkozások esetében nem történt változás.

A magyarországi foglalkozások automatizálhatósága

Az automatizáció és a digitalizáció terjedését napjainkban a munkaerőpiaci változások egyik legfontosabb jelenségeként tartják számon. Az lehetséges hatásokat vizsgáló szakirodalom abból az előfeltevésekből indul ki, hogy bizonyos jelenleg létező munkafeladatok esetében a technikai fejlődésnek köszönhetően kiváltható lesz az élőmunka, így ezeken a területeken a munkaerő-kereslet csökkenni fog. Más területeken – különösen az új technológiák tervezése és működtetése területén – a munkaerő-kereslet növekedése várható. Becslések szerint az automatizáció terjedésének üteme Közép-Kelet-Európában a közeljövőben az európai átlagot meghaladó lesz így a munkaerőpiaci hatások feltételezhetően a régiókban is jelentkezni fognak. Az MKIK GVI kutatásában a Magyarországon nyilvántartott foglalkozások automatizálhatóságát vizsgálja és veti össze a foglalkoztatottságra vonatkozó adatokkal. Jelen összefoglalóban a kutatás területi szintű eredményeit mutatjuk be.

Az MKIK GVI kutatásában a FEOR nyilvántartásban szereplő foglalkozások automatizálhatósági szintjét határozta meg a foglalkozások leírásában szereplő feladatok automatizálhatósága alapján. Automatizálható feladatnak tekintettük a rutinszerű, egyszerűen leírható, és ebből adódóan leprogramozható feladatokat, illetve azokat, amelyek a technikai fejlődésnek köszönhetően mai tudásunk szerint kiválthatóak robotok és számítógépek által. Bizonyos területeken az automatizálás továbbra sem megoldott, egyes nem rutinszerű, absztrakt és összetett feladatok, valamint az olyan készségek, mint a kéz ügyesség, a kreatív intelligencia vagy a szociális készségek továbbra sem válthatóak ki, ezek esetében az számítógépek legfeljebb kiegészítő szerepet tölthetnek be az emberi munka mellett.

A foglalkozásokhoz tartozó feladatok automatizálhatósága alapján a szakmákat öt kategóriába soroltuk be aszerint, hogy feladataik milyen mértékben automatizálhatóak. A skálán 1-es értéket kaptak azok a foglalkozások, amelyek

feladatai közül egyik sem automatizálható, 5-öst pedig azok, amelyeknél mindegyik feladat automatizálható lehet. A besorolás rávilágít arra, hogy az automatizáció nem jár feltétlenül az érintett szakmák megszűnésével: a legtöbb foglalkozás esetében a részfeladatok egy része potenciálisan automatizálható, míg más feladatokat jelenlegi tudásunk szerint nem lehet kiváltani az új technológiákkal

A magyarországi szakmák többsége elemzésünk szerint a nem automatizálható kategóriába tartozik: a FEOR nyilvántartásban 122 olyan szakma szerepel, amelynek a részfeladatai nem-automatizálhatóak. 79 szakma esetében a feladatok egy része már automatizálható, nagyobb részük azonban nem. 93 foglalkozás részben automatizálható, ezen szakmák részfeladatai között nagyjából egyenlő arányban szerepelnek automatizálható és nem automatizálható feladatok. 90 szakma esetében a részfeladatok többsége automatizálható, 26 szakma esetében pedig a jegyzékben felsorolt részfeladatok közül az összes vagy szinte az összes automatizálható. Utóbbi két kategória foglalkozásai tekinthetőek az automatizáció

hatásai szempontjából leginkább érintetteknek.

Területi eredmények

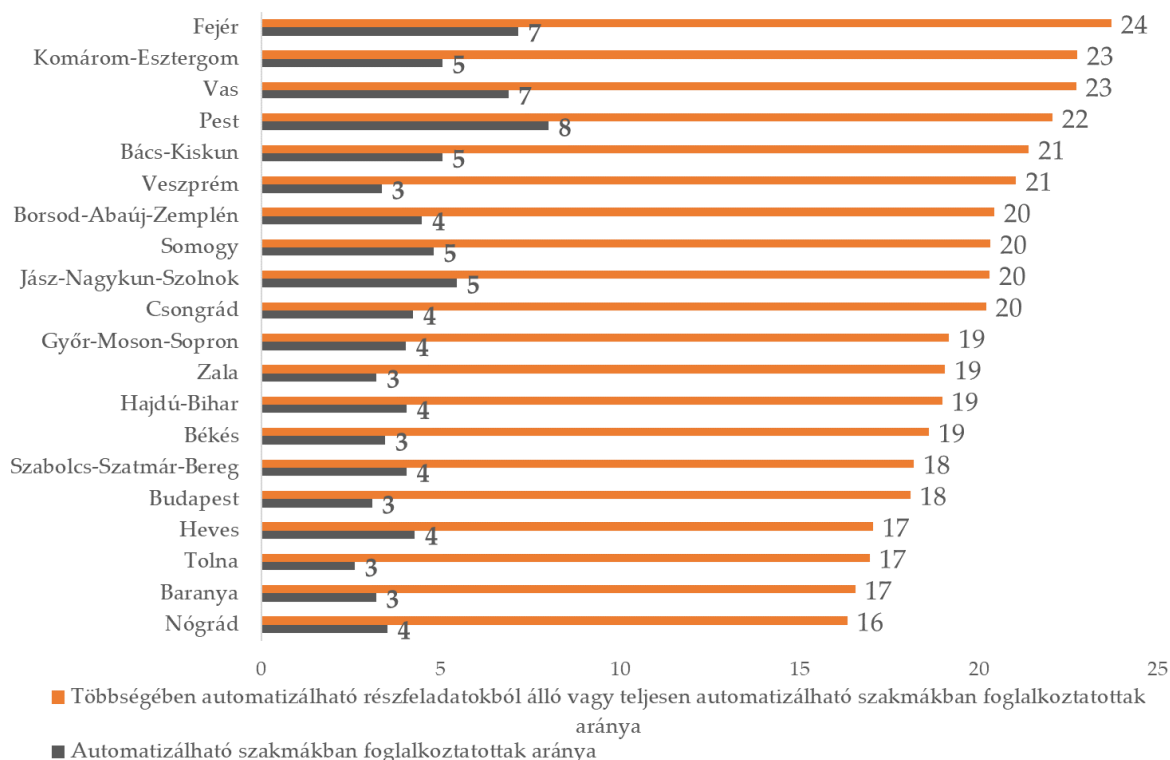
A foglalkozások automatizálhatóság szerinti besorolását a NAV területi szintű foglalkoztatottsági adataival vetettük össze. A 2018-as adatok alapján 3 743 689 foglalkoztatottból 164 496 fő dolgozik az automatizálható szakmákban, további 567 313 foglalkoztatott pedig olyan szakmában, amelynek a részfeladatai többségében automatizálhatóak. A foglalkoztatottak legnagyobb része, 37%-a olyan szakmában dolgozik, amelyek esetében az automatizálás legfeljebb kiegészítő szerepet tölthet be, míg 18%-uk nem automatizálható szakmákban dolgozott 2018-ban.

A megyei szintű adatok szerint az azon szakmákban foglalkoztatottak aránya,

amelyek részfeladatainak nagy része vagy egésze automatizálható, Fejér megyében a legmagasabb: 24%. Ezt Komárom-Esztergom és Vas megye követi, ahol a foglalkoztatottak 23-23%-a dolgozott 2018-ban ilyen szakmákban. A megfelelő arányok Pest megyében 22%, Bács-Kiskun megyében 21% és Veszprém megyében szintén 21%. A leginkább érintett szakmákban foglalkoztatottak aránya Nógrád (16%), Baranya (17%), Tolna (17%) és Heves (17%) megyében a legalacsonyabb.

A valószínűsíthetően teljes egészében automatizálható szakmákban a foglalkoztatottak aránya Pest megyében (8%), Fejér megyében (7%) és Vas megyében (7%) a legmagasabb, míg Tolna megyében a legalacsonyabb, kevesebb, mint 3.

1. ábra – A leginkább érintett szakmákban és az automatizálható szakmákban foglalkoztatottak aránya megyénként

A járások közül a leginkább érintett – teljes mértékben automatizálható vagy nagyrészt automatizálható részfeladatokból álló – foglalkozásokban dolgozók aránya a csengeri és a gyáli járásban a legmagasabb, mindkét esetben 38%. 30% felett van az ilyen szakmákban foglalkoztatottak aránya a bicskei (36%), a szentesi (33%), a komáromi (31%) és a budakeszi (30%) járásban is. A többségében vagy egészében automatizálható részfeladatokból álló szakmákban foglalkoztatottak aránya a legkevésbé érintett járásokban 14% körül alakul. Ilyen járások a váci, a paksi, a gyulai és a pécsi. Budapesten az érintett szakmákban foglalkoztatottak aránya 18%.

A foglalkoztatottak számát tekintve az automatizálható vagy többségében automatizálható részfeladatokból álló szakmákban dolgozók száma Budapest után (246 ezer fő) a budakeszi (23 ezer fő), a miskolci (17,5 ezer fő, az itt foglalkoztatottak 22%-a) és a székesfehérvári (17 ezer fő, az itt foglalkoztatottak 23%-a) járásokban a legmagasabb, de 10 ezer fő felett van a legtöbb nagyobb városhoz tartozó járásban is, így a debreceni (16 ezer fő), a győri (15 ezer fő), a kecskeméti (14 ezer fő), a szegedi (13 ezer fő), a szombathelyi (11 ezer fő) és a nyíregyházi (10 ezer fő) járásokban is.

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal.

		Vonatkozási időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
	Munkanélküliségi ráta	(Nov)	5.0%	5.0%	5.0%
Németország	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Nov)	43.8	42.9	42.1
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(Nov)	95.0	92.1	94.6
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(Nov)	105.3		105.4
	Munkanélküliségi ráta	(Nov)	3.6%	3.6%	3.6%
USA	CB fogyasztói bizalmi index	(Nov)	125.5	127.0	126.1
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Nov)	52.6	52.2	52.2
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Nov)	50.2	49.5	49.3

¹ <https://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Survey-Results/Business-Climate/>

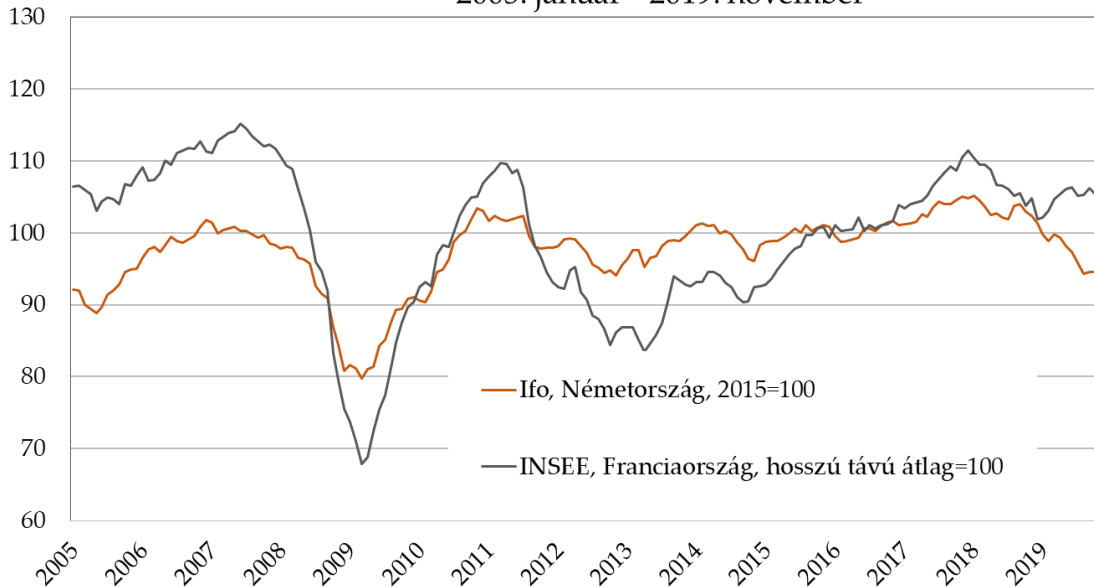
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

A többi adat forrása: <http://worldeconomiccalendar.com>

Németországban az IFO üzleti bizalmi index értéke enyhe emelkedést mutatott az előző időszakhoz képest. A munkanélküliek aránya a várakozásoknak megfelelően stagnált, csakúgy mint az előző hónapokban. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) októberhez képest javult. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi index értéke valamelyest csökkent az előző hónaphoz képest. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index értéke az előző hónapban tapasztalt értékhez képest csökkent, alulmúlva a várakozásokat. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke azonban enyhe növekedést mutat. A munkanélküliek aránya változatlan maradt. A kínai beszerzési index javulást mutatott az előző hónaphoz képest, felülmúlva a várakozásokat.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján, 2005. január - 2019. november

Forrás: www.ifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI

1054 Budapest, Szabadság tér 7.

Tel: 235-05-84

e-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Csányi Veronika, elemző, MKIK GVI

Horváth Ágoston, elemző, MKIK GVI

Nábelek Fruzsina, elemző, MKIK GVI

Kutatásvezető:

Makó Ágnes, PhD

ügyvezető, MKIK GVI

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,

2019. november, Budapest,

2019-12-05